

הלכות שבת רמורמו

יט כשם שאדם מצווה על שבידת בהמתו בשבת כך הוא מצווה על שבידתה ביו"ט^{קכ} לפיכך כל פרטי ההלכות שנתבארו לענין שאלה ושכירות בהמתו לנכרי ושוחפות עמו גבי שבת הן נוהגים ג"כ גבי יו"ט שאין בין יו"ט לשבת אלא מלאכות שהותרו בגלל אוכל נפש שנאמר^{קכא} כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש וגו'.

ויש אומרים^{קכב} שביו"ט אין אדם מצווה מן התורה על שבידת בהמתו לפי שלא נצטוינו ביו"ט אלא שלא נעשה מלאכה ומה שבהמתנו עושה אין זו נקראת מלאכה אצלנו אלא אצל הבהמה ואף בשבת לא למדנו איסור זה ממה שנאמר לא תעשה כל מלאכה שאין זו מלאכה כלל אצלנו אלא מצוה אחרת היא שנאמר^{קכג} למען ינוח שורך ומוזקד ואינה נוהגת ביו"ט כלל^{קכד} והוא הדין לשבידת עבדו שאינה נוהגת ביו"ט לפי דבריהם^{קכה} לפי שאינה בכלל מלאכה אלא מצוה אחרת היא שנאמר^{קכז} למען ינוח עבדך ואמתך כמוך. ולענין הלכה יש להחמיר בשל תורה כסבא הראשונה (עין סי' תצ"ה^{קכז}):

רמז דין נכרים המביאים כתבים בשבת וכו' י"ב סעיפים:

א מותר לשלוח אגרת^א או שאר הפצים וכלים^ב ביד נכרי אפילו בערב שבת סמוך לחשיכה כל שיוצא מפתח ביתו של ישראל מבעוד יום^ג והוא שקצין לו דמים בשכר הולכתו^ד שאז אינו עושה בשביל הישראל אלא בשביל עצמו^ה לקבל השכר שקצין לו ואינו נראה כשלוחו של ישראל^ו ובלבד שלא יאמר לו שילך גם בשבת^ז שאמורה לנכרי שבות אף שאומר לו קודם השבת^ח וכן לא יאמר לו ראה שתהא שם באחד בשבת או בשני וכיוצא בזה אם ידוע לו שאי אפשר לו להיות אז שם אם לא שילך גם בשבת שהרי זה כאומר לו לך בשבת^ט:

ב ואם לא קצין לו שכר ההליכה^י הרי הנכרי מורה בשביל ישראל^{יא} לפיכך אסור לשלחו אפילו ביום ראשון^{יב} אלא אם כן יש שהות שיוכל להגיע קודם השבת לבית

שאפשר זהו הטעם לדברי הכל.
ז רא"ש פ"א סוף סל"ו. נהר"י אבוח ב"ה וכתוב ערך במדבר, בשם הרשב"א. ש"ע שם. וברלעיל רמז ס"א וש"נ. ובה' לעיל שם סי' ס"א (אפילו בארץ). ק"א שם ס"ק א (קבלות). סי' רגז ס"א. סי' רנה ס"א (ארים). סי' רמו ס"ה. לקמן סי' רנב ס"ה. סי' רנו ס"א. סי' שז ס"ו וסי'. וראה גם ק"א ס"ק א.
ח ברלעיל סי' רנב ס"א.
ט ח"א סופ"ק. וראה לעיל סי' רנד ק"א סק"א.
י י נוהג שח. מור וש"ע שם.
יא כפרתש הא' בק"א ס"ק א, לדעת הר"ף והרמב"ם דלקמן. וראה לקמן סי', כפרתש הב' בק"א שם, להכריע מעט האיסור בלא קצין משום דמהו כשלוח (ראה ביאורי השולחן ע"ק ועי' רח אול"ך). והטעם שלא חיישין מה שהוא מורה בשביל ישראל בשבת, ואפילו אם ידע הישראל שהנכרי עושה זאת בשבת, יתבאר לקמן סי' רנב ק"א ס"ק ז; ר"ה ומהו, דאף הלא עבד עוקר המלאכה אדעתא דנפש, מ"מ מה שנקשה בשבת הוא כדי להשלים קבלתו שנתחייב לעשות.
יב ר"ף שם. רנב"ם פ"ו ח"ב. ש"ע סי' ס"א. ובה' לקמן סי' רנב ס"ו בדעת הא'.

קכ בני סי' תצה ר"ה כתב הכלבו. ושי"ל במש"ש פ"ה דביצה סי' ס"ק יב.
קכא שבות יב, מנן שבת ס. ב.
קכב בני סופ"ה שה בשם שבלי הלקט סי' קנ. ח"א סי' רעה רב' כדברו סי' נח (ד, ה) הובא בב"י סי' תצה ר"ה כתב הכל בו שו"ת צ"צ (הראשון) סי' לה ר"ה וכל זה.
קכג שמות כב, יב. וברלעיל ס"ו.
קכד לבוש סוף הס'י, פ"ה סי' תצה ס"ג.
קכה שנת"ם פ"ה מנה"ל יו"ט ה"ב לשבת המתורים.
קכו הרב"ם ה"ד. וראה סי' הטרומה סי' רכנן, רנב. מהר"ב לסי' רנב וסי' דש.
קכז סעיף יא.

סימן רמז

א בריתא שבת יט, א. מור וש"ע סי' ס"א.
ב שולח מהר"ם אלשקר סי' מא. ח"א סופ"ק א.
ג כדלעיל סי' רנו ס"ה. לקמן סי' רנב ס"ג.
ד בריתא שם. מור וש"ע שם.
ה רש"י שבת יט, א. ר"ה אלא א"כ קצין. מ"ז סק"א.
ו בני רש"י רנב ר"ה ומה שהתנה. וראה ק"א ס"ק א

הלכות שבת רמז

נמ

הראשון הסמוך לחומה¹¹ שבעיר שנשתלח לשם¹² שאו אף אם איהר דרכו והולך גם בשבת אין בכך כלום שהליכה זו אינה מהמת הישראל אלא מהמת עצמו ואף שאפשר שיצטרך לילך בשבת מבית הראשון הסמוך לחומה שבאותה העיר עד בית של מי שצריך ליתן האגרת לידו מכל מקום כיון שאין כאן איסור אלא מדברי סופרים תולין להקל לומר שאותו אדם שצריך ליתן האגרת לידו הוא דר בבית הסמוך לחומה¹³:

ג במה דברים אמורים כשמשלח האגרת לאדם קבוע שיש באותה עיר שהוא מקבץ כל האגרות השלוחות לשם ונוטלן ושולחן ע"י שלוהו כל אגרת למי שנכתבה אליו¹⁴ וזהו הנקרא כי דואר שכל כתב אליו יוכל¹⁵ וכשהוא קבוע בעיר אזי מותר לשלוח אליו אגרת אפילו בערב שבת ע"י נכרי שלא קצץ לו שבר כל שיש שהות להגיע אליו מבעוד יום אבל אם אין בי דואר קבוע באותה העיר ששולח לשם וצריך הנכרי בעצמו להגיע האגרת ליד מי שנכתבה אליו¹⁶ אסור לשלחו¹⁷ אפילו ביום ראשון¹⁸ אע"פ שיש שהות להגיע לאותה העיר הרבה קודם השבת¹⁹ מכל מקום יש לחוש שמא לא ימצא אותו אדם בביתו ויצטרך לילך אחריו ושמא יצטרך לילך אחריו גם כשבת²⁰.

ומכל מקום אם הוא דרך קרוב כגון מהלך יום אחד ומשלחו ביום ב' או ג' יש להתיר שאף אם לא ימצא האיש בביתו יש לו שהות הרבה ללכת קודם השבת²¹:

ד וכל זה כשלא קצץ אבל אם קצץ מותר לשלחו אפילו לעיר שאין שם כי דואר ואפילו הוא דרך רחוקה מאוד ואפילו יוצא מביתו ערב שבת עם השיכור²²:

ה ויש ואמורים²³ שאפילו לא קצץ אין איסור לשלחו אלא בערב שבת דכיון שמשלחו סמוך לשבת הרי נראה כאלו אומר לו לילך בשבת²⁴ לפיכך צריך שיהא שהות ביום שיוכל להגיע מבעוד יום לבית הסמוך לחומה שבאותה העיר אם קבוע שם כי דואר ואם לא קבוע שם כי דואר אסור לשלחו בערב שבת אלא אם כן קצץ²⁵ אבל כשמשלחו בדי' וה' או קודם לכן כיון שהוא מופלג לפני השבת אין נראה כאומר לו לילך בשבת²⁶ ולפיכך אע"פ שלא קצץ מותר לשלחו לדרך רחוקה מאד אע"פ שאין בי דואר קבוע באותה העיר²⁷ ויש לסמוך על הדברים אם צריכים לכך²⁸:

ו אין חילוק בין שקבוע כי דואר באותה העיר לשאינו קבוע אלא באגרת שהיא כתב יד ישראל²⁹ שניכר לכל שהוא של ישראל וכשהנכרי מוליכה בשבת אחר האיש

יג כ"ה בברייתא שם. ר"ף ורמב"ם שם. מור וש"ע שם.
יד מור ונ"א ס"ק ג.
טו גולת הרובי"ח ס"י קה. כ"ח שם. לבוש סוס"א.
טז גורא נש. מור וש"ע שם.
יז ר"ף שם. רא"ש שבת שם ס"י לו. הג"ה ס"א. מ"א ס"ב.
יח רש"י שם ד"ה שכיחא בנתיא. רמב"ם שם. ב"ה ד"ה ואם אין אדם דועק.
יט גורא שבת שם. מור וש"ע שם.
כ ר"ף רמב"ם וש"ע שם.
כא מ"א ס"ב. וראה גם מ"א ס"י רב מוסק"ה.
כב מ"א ס"י רב שם. וראה גם מ"י ונ"א ס"ב.
כג מ"א ס"ב קה"ה.
כד כדלעיל ס"א.
כה רא"ש שם סוס"י לו. מור ורמ"א ס"א.

כו רא"ש שם.
כז רא"ש שם ס"י לו.
כח רא"ש שם ס"י לו.
כט מ"א סק"ה. וראה לקמן ס"י רב קר"א ס"ק ג, ורד"ק אפילו ידוע ראי וראי שילך בשבת (ואין תולין שלא יעשה בשבת).
ל ה"ח"א שם. וראה לקמן ס"י רב סוף ס"ו הפעם שמתמירין כאן לכתחלה.
לא ס"י התרומה ס"י רב. מרדכי שם ס"י רנ. לפרוש ה"ח"א סק"ב. אגנ"ס במהד"ב לס"י רמג ד"ה ומכל מקום ה"ה והשתא אתי שפיר מוכיח, שם התרומה ומיעותי שופה אחרת להם, שרק באגרת שכתב ישראל צריך קצין משא"כ ביאר דברים בסגן קבלנת בלא קצין (כמו בדברים דלקמן מעוף חז"ל). ולא קר"ל מותר, אלא כדי לערף העתה לדותר, ולכן כשמשלחו בדי' וה' מותר אף לכתחלה, ומדלקמן ס"י רב סוף ס"ו.

הלכות שבת רמז

שנשלחה אליו יש קצת מראית העין שיאמרו שבשבת נתנה לו הישראל להלוכה²⁷ ואעפ"כ (א) כשמשלחו מופלג לפני השבת לא החמירו כל כך לחוש למראית העין כזה לפי סברא האחרונה שנתבאר וכשקצין לא החמירו לדברי הכל²⁸.

אבל אם היא כתב יד נכרי והוא הדין שאר הפצים שאינם ניכרים לכל שהם של ישראל מותר לשלחם אפילו בערב שבת לדברי הכל כל שיש שהות ביום שיוכל להגיע מבעוד יום²⁹ לבית הסמוך לחומה שבאותה העיר ששולחם לשם שאף אם לא ימצא האיש בביתו ויצטרך לילך אחריו בשבת אין בכך כלום כיון שבשעה שהישראל משלחו אין הדבר ידוע לו שלא ימצא בביתו והרי משלחו בשליחות שאפשר לגומרה מבעוד יום וכשהולך אה"כ גם בשבת אינו נראה כשלוהו של ישראל כיון שבשעה ששלחו לא היה ידוע שיצטרך לילך בשבת:

ז אם שכרו לימים דבר קצוב לכל יום בהליכות וחזירתו אלא שאינו מקפיד עמו מתי ילך אסור לשוכרו וליתן האגרת לידו בערב שבת³⁰ דשמא יצא בשבת ויהא נראה כאילו צוהו לילך בשבת³¹ כיון ששכרו לימים ושכרו סמוך לשבת אבל בר' ור' מותר לשוכרו לימים וליתן לו אז האגרת הואיל ואינו מקפיד עמו באיזה יום ילך³² כשילך בשבת אינו נראה כשלוהו ואף ששכרו לימים³³ אינו דומה לשוכר יום הואיל

קונטרס אחרון

(ס) כשמשלחו מופלג בו הנה³⁴ ספר התרומה³⁵ קאי בשיטת התוספות³⁶ דברייתא קמייא דלא ישכרו כו' אחיא כבית הלל³⁷ ובר' ור' שרי, והני בסיפא כיצוא בו כו', משמע דאפילו בלא קצין שרי בר' ור' כשיטת הרא"ש³⁸. ואפילו הכי כתב³⁹ שיאמרו שבשבת כו', אלמא דאף לפי זה שרי בר' ור' ולא חיישינן שיאמרו שבשבת כו', וע"כ צריך לומר שלא החמירו כל כך⁴⁰. ולכאורה יש לומר דדוקא לשיטת הרא"ש צריך לומר הכי, אבל להר"ף ורמב"ם⁴¹ בלאו הכי אינו שפיר⁴², דס"ל דאף מופלג לפני שבת דלא מחזי כאומר לו לילך בשבת אפילו הכי אסור כשלא קצין משום שטורח בשביל ישראל, וא"כ הכי נמי כשילך בשבת אחר האיש טורח הוא בשביל ישראל. אלא שמשלשן הביי ריש סי' רנ"ב⁴³ מבורר דלכולי עלמא טעם האיטור בלא קצין הוא משום דמחזי כשלוהו, אלא דלהרא"ש לא מחזי רק בערב שבת ע"ש. וא"כ כשיש שהות להגיע לשם הוה ליה למשוי אף להר"ף ורמב"ם⁴⁴ (כמ"ש בפנים). וכן דעת המ"א⁴⁵ שהביא דברי ספר התרומה בדברי המחבר ולא בדברי רמ"א:

לב ט' התרומה ונזכר שם.
 לג ראה ביאור השולחן ע' ר"ד.
 לד מ"א שם. וזרקלמן ט' רב ס"ו.
 לה ר"ן שבת שם ר"ה נרטימן בגמרא. שו"ע ס"ג.

צינונים לקונטרס אחרון

ז בסה"ת סי' רכב; ב: אבל לא קצין אסור באגרת ישראל דוקא שכתב ידו של ישראל נושא וניכר מעשה ישראל ויאמרו שבשבת נתן לו להלוך.
 ח ולכן מבורר בפנים שאף בכתיי ישראל מותר כשמשלחו מופלג לפני השבת.
 ט דלעיל סי"ב, שאסרו לשלחו אפילו ביום ראשון מטעם שטורח בשביל ישראל.
 י הא דלעיל סי"ג שאסור כשאין בו דואר בעיר, ואין צריך לטעם דמראית העין שבס' התרומה הנ"ל.
 יא ד"ה ומה שהתנה.
 יב אי לאו טעמא דמראית העין.
 יג סי' ב.

א לכללות קו"א זה ראה הע"ב בקו"א ע' לב ואילך, וראה במצויין לעיל, שכל הסעף הזה והקו"א הזה הם לפי פירוש המ"א בס' התרומה, אמנם במהר"ב הוכיח פירוש אחר בדבריו, ולא קיי"ל כותיה.
 ב סי' רכא: ואיסורה לא היו משום שביחת כלים דהא אין אסור כלל לביה.
 ג יט, א ד"ה לא ישכרו.
 ד י, ב במשנה.
 ה אין משלחין אגרות ביד נכרי בע"ש.
 ו פ"ק דשבת סי' לו.

הלכות שבת רמז

סא

וקבל עליו כל מלאכת הולכת האגרת הרי זה דומה לקבל⁷⁷ (עין סי' רמ"ג⁷⁸ ורמ"ד⁷⁹):

ח אם אמר להנכרי שיתן לו שכרו אע"פ שלא פירש כמה יתן לו הרי זה כאלו קצץ וקצב לו שדעת הנכרי סמוכה שבדאי יתן לו שכרו כפי מה שיתפשר עמו אח"כ ובשביל טובת עצמו הוא מורה אבל אם לא אמר לו בפירוש שיתן לו שכרו אלא שהנכרי מעצמו יודיע שישלם לו אין זה כלום שאין דעת הנכרי סמוכה⁸⁰ בדאי על השכר ההוא שיש ספק בלבו שמא לא יתן לו⁸¹ ובשביל הישראל הוא מורה:

ט במה דברים אמורים כשהוא מצפה וממתין לתשלום שכר ואין דעתו סמוכה עליו בדאי אבל אם אינו מצפה כלל לתשלום שכר אלא עושה בחנם מן הסתם עושה כן לשלם גמול לישראל על הטובה שקבל ממנו כבר והרי זה כעושה בשביל שכר⁸² ויש הולקין על זה⁸³ אם לא שהנכרי מאליו מתחיל לומר להישראל שילך לו בחנם שאז בדאי דעתו בשביל טובת הנאה שקיבל ממנו כבר וטוב להחמיר בדבריהם⁸⁴:

י אבל לשלוח אגרת בחנם בערב שבת ביד עבדו השכור לו לשנה או לשתיים לכל המלאכות שיצטרך בתוך משך זמן שכירותו לדברי הכל אסור⁸⁵ כמו שנתבאר בסיומן רמ"ד⁸⁶ שהעיקר כהאוסרין בזה עיין שם הטעם.

ימכל מקום בר' וה' יש להתיר לשלוח אפילו שלא בעת הצורך כיון שיש מתירים בשכור שנה שעושה מלאכה בשביל ישראל⁸⁷ כמו שנתבאר בסיומן רמ"ד⁸⁸ ואע"פ שאין דבריהם עיקר מכל מקום יש לצרף דבריהם לדברי האומרים שבד' וה' מותר לשלוח אגרת בכל ענין אע"פ שלא קצץ כלל ולסמוך על זה להקל לגמרי אף שלא בעת הצורך⁸⁹:

יא אבל אם אין הנכרי שכור לו לכל המלאכות שיצטרך אלא לשלוח בידו אגרות בלבד בכל עת שיצטרך לשלוח בתוך משך הזמן שכירותו מותר לשלוח בידו אפילו בערב שבת⁹⁰ ע"ד שנתבאר בס' רמ"ד⁹¹ ע"ש הטעם:

יב כל מקום שאסור לשלוח מפני שלא קצץ אף אם הנכרי הולך מעצמו לאותה העיר

דאי שילך בשבת (ואין תולין שלא ועשה בשבת).
מז ראה לקמן סי' רנב סי' ו' וסי' ז', שנתור בחנם בסתם.
וראה הענין תת"ע ע' 48.
מז כ"י סוף הסי' בשם מהר"א. ש"ע סי' 10.
מט סוף סעיף יא.
מט ד"א סי' מ. וראה לקמן סי' רנב ק"א סי' ז' ד"ה ואפילו, שבכל שכר שנה אסור אפילו כששכרו בד' וה' ואפילו בכל שבתות השנה, והכא שאנו, כי מה שעושה בשבת הוא כדי להשלים קבלתו שנתחייב לעשות, וכיון שצדד הישראל חותה יכולה להעשות בחלו א"כ עשיית השבת אנה בשבילו. וראה מהר"ב לסי' רנב ד"ה והשתא אתי שפיר.
נ סוף סעיף יא.
נא עולת שבת סק"ה. אלה רבה סק"ה.
נב ד"א סי' 10.
נג סוף סעיף מ.

לט טעם זה להקל בין קבלן לשכיר יום גמולא לעול' סי' רנב ק"א סי' א, ובס' יתר סי' א, אבל ראה מהר"ב שם ד"ה ושאוני שכיר, שתלוי אם כל יום מתחשב לבדו. וראה שם ד"ה והנה לפי, שבימים גופא תלוי אם שכיר משלם לפי סכום ההלאכה, וראה צ"צ א"ח סי' כפ"ג.
מ סוף ד' וק"א סי' א.
מא ראה שם סוף א' וסי' ב.
מב ב"י ד"ה ח"ל הרשב"א, בשם תשובת השו"א ח"ג סי' שס"ה ש"ע סי' ב, וכו' לקמן סי' רנב סי' 10.
מג נגחה בהן משמרת השבת שע"א פ"ה ס"ה אחר שביארת.
מד ב"י בשם מהר"א. ש"ע סי' ז. וראה מ"א סוף סק"ז שכ"ז דעת הב"י בס' רנב ד"ה כתוב בשבילי הלקט, רהב"ל שרי. וכן פירש דבריו ברדכי משה שם סק"ב.
מה דרכי משה שם בהערת כמה פוסקים. ד"א סי' 10.
מז ראה לקמן סי' רנב ק"א סי' ג, דהיינו אפילו יודע

שיש לו דרך לשם (ב) יש להחמיר שלא לשלוח בידו כשלא קצין¹¹ שאף שאינו מורה כלום בהליכה כשביל ישראל מכל מקום מה שהוא מוציא האגרת מרשות לרשות ומעבירה ד' אמות ברשות הרבים או אפילו בכרמלית הוא עושה מלאכות אלו כשביל ישראל בשלא קצין¹² ומכל מקום אם יש שהות להגיע לשם קודם השבת מותר לשלוח בידו אע"פ שאין בו דואר קבוע שם¹³ לפי שאף אם לא ימצא האיש בביתו לא ילך אחריו כלל כיון שאין לו דרך לשם והוא אינו נושא אגרת זו בלא קציצה אלא מחמת שיש לו דרך לשם:

רמח דין המפליג בספינה והחולך בשיירא בשבת וכו' י"ד סעיפים:

א אין מפליגים בספינה¹⁴ בימים המלוחים¹⁵ פחות מג' ימים מעת לעת קודם השבת דהיינו מיום ד' ואילך ויום ד' בכלל האיסור: לפי שכל המפליגים בימים המלוחים¹⁶ יש להם בכל ג' ימים הראשונים צער ובלבול ושינוי וסת וגופם משתבר מנענוע הספינה¹⁷ ואין רוחם חוזרת עד לאחר שלשה ימים מעת לעת¹⁸ ואם יפליג פחות מג' ימים קודם השבת לא יהיה לו עונג בשבת.

כמה דברים אמורים כשמפליג לדבר הרשות¹⁹ אבל לדבר מצוה מותר להפליג אפילו בערב שבת²⁰ אע"פ שלא יהיה לו עונג בשבת לפי שהעוסק במצוה פמור ממצוה אחרת²¹.

קונטרס אחרון

(ב) יש להחמיר בו אף¹ אם פירוש המ"א² דחוק בלשון מהרי"ם אבוהב וכו', מכל מקום הרי בתשובת מהר"ם סי' ר"ב מכבואר בהדיא לאיסור, ואין שומעין לאחרונים נגד גדולי הראשונים כשלא הביאו דבריהם וחלקו עליהם³, ואף הראב"ן⁴ שמיקל⁵ לפי פירושו היינו משום דס"ל דלא קיי"ל בבית הלל⁶ דאמרי עד שיגיע לבית הסמוך לחומה אלא רבוי עקיבא⁷ דאמר שיצא מפתח ביתו כמכבואר בדבריו ע"ש, וא"כ לפי מ"ש כל הפוסקים דגבי אגרת קיי"ל בבית הלל צריך להחמיר בזה אף לפי פירושו, זהו כוונת המ"א.

ועיין בב"י סי' שיי"ח כ"א וסי' של"א כ"ב דלהוסיף במלאכה יש אומרים שאינו אלא מדברי סופרים, והיינו כשמוסיף כשר קודם שיהן הקדרה על האש, ויש אומרים שאסור מן התורה, ובערוכין⁸ גרסינן ע"י נכרי ע"ש, אלמא דלהוסיף ע"י נכרי לא שרי אלא לצורך מילה, וא"כ הוא הדין לענין לא קצין דמחזי כשלוחו אין להקל מהאי טעמא, דהכי נמי מחזי כשלוחו בההוספה שמוסיף במשאו אגרת זו כמ"ש המג"א:

נד שולח וחדרין מרומנות ס"ה רב. הו"א ס"ה.
נה מ"א פס"ח.
נו הו"א שם ברעת מור"א. ש"ע ס"ה.

סימן רמח

א ברייתא שבת ט"ז א, מור ושולע ס"א.
ב תשובת התנאים ס"ה שם. מ"מ פ"ל ה"ב. ש"ע ס"ב.
ג ב"י ריש ספ"י. הו"א פס"ב. וראה מ"מ וציונים. וראה לקמן ס"ג הדינו מיל"ד.

ציונים לקונטרס אחרון

יד לכללות ק"א זה ראה הע"ב בק"א ע' לו ואל"ך.
טו סק"ח.
טז ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל ד.
יז סי' ש"ט. הועתק במ"א שם.
יח כשהשולח דר באותה עיר ויש לו לילך לשם.
יט ט, א: כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה.

ד תשובת התנאים מ"מ ושולע שם.
ה ר"ף שבת דף ט"ז א, ר"א וש"ע פ"א סי' ל"ח. מור ושולע ס"ב.
ו מור שם בשם הר"ף, לבש ס"א. וראה מ"מ וציונים.
ז שם בב"רייתא. מור ושולע ס"א.
ח ראה לקמן ס"ב מה נקרא דבר מצוה. ולענין שבת ענמה ראה לקמן ק"א ס"ה ד.
ט ר"ף ר"א שם. לבש שם. מ"א פס"ו. וברע"ל סי' לח ס"ו וש"נ.

כ תוספתא שבת פ"א ה"י: כדי שיצא מן הפתח וקדש עליו היום.
כא ד"ה כתוב בא"ח.
כב ד"ה ומ"ש וכו'.
כג טו, א: נחיש ליה אנב אימיה (שמותר לחלל עליה השבת, ומוסיפים מים להחם עבור הבריית מילה).